List 52. **NOVICE** Tečaj XLIII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 30. decembra 1885.

Obseg: Sredstvo zoper „Peronosporo“ ali strupeno roso vinske trte je iznajdeno. — Pogled v prirodino gospodinjstvo. — O boleznih in elementarnih poškodbah sadnega drevja. (Konec.) — Zemlje- in narodopisni obrazi. — 71. odborova seja Matice Slovenske dné 23. decembra. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Sredstvo zoper „Peronosporo“ ali strupeno roso vinske trte je iznajdeno.

Spisal R. Dolénc.

Po trtni uši ali „Phylloxeri“ je „Peronospora“ odločno najhujši sovražnik vinske trte. Da trditi se sme po vsej pravici, da je ona še hujša od trtne uši. Ako se trtna uš kje ugnjezdi, treba je vendar več let, prej ko se čez vse vinograde čez in čez razširi ter jih vniči; Peronospora širi se pa skoraj kakor požar ob vetru po suhem žitu, in ako sledi tri leta zaporedoma, je vinograd gotovo ob trte. Peronospora je kaj hud sovražnik vinske trte pa še posebno zaradi tega, ker ona tudi tiste amerikanske trte, katere se trtni uši ustavljajo in direktno dobro vino dajejo, napade ter uničuje. Tako se je na Francoskem v Midi, takozvano „Facquez-trto“, katero so uže v veliki meri kakor trtni uši popolnoma ustavljajočo se in fino črno vino dajočo amerikansko trto zasadili, uže skoro vso zopet precepili, ker je proti Peronospori jako občutljiva, da jo je poslednja uničiti žugala. In zoper tega škodljivca ni bilo nobenega pripomočka, obupavali so uže, da ga bodemo sploh našli. Pa hvala Bogu, našli so ga. Kakor poročajo nemški vinarski in sploh kmetiški časniki, kakor „Weinlaube“, „Weinzeitung“ itd., posrečilo se je, v Italiji eno in na Francoskem drugo, popolnoma zanesljivo sredstvo izumiti. Italijansko sredstvo obstoji v poškropljenju napadenih trt z apneno vodo, francosko pa v poškropljenji trt z jako stanjčeno raztoplino bakrenega vitrijola. O enem in drugem sredstvu kaj bolj natančnega izvedeti in objaviti hočemo v sledečem dotično poročilo gospoda E. Macha, vodje vinarske in poljedelske šole v Št. Mihelu na Tirolskem, kateri o tem v „Weinlaubi“ tako-le piše: Iz Italije nam dohajajo pozitivna poročila, da se je z uporabo apnene vode tam najsijajnejši vspeh v uničenju Peronospore dosegel. Pomoč apnene vode zoper Peronosporo se je na večih krajih, med druzimi tudi na kraljevi vinarski šolí v Conegliano poskušala. Pa nikjer se ni tako gotovo in tako prepričevalno izkazala, kakor na posestvu bratov Belussi v Tezze, kakih 9 kilometrov od Conegliana. To posestvo je ravno zaradi poskušenj apnene vode zoper Peronosporo in tem sledečega izvrstnega vspeha, tako rekoč sloveče postalo.

Slediti hočemo — piše Mach — dotičnim poročilom profesorja Cubornija iz Conegliana, kateri v rimskem časniku „Opinione“ iz dne 9. oktobra, in poročilo Cerletti-ja, vodje vinarske šole v Conegliano, kateri v časniku „Rivista di viticoltura ed enologia“ o tem tako-le pišeta:

Bratje Belussi odločili so se vsled ugodnih vspehov, katere so v preteklem letu z uporabo apnenega mleka — belenja — na le nekaterih vrstah trt dosegli; v tekočem letu, isto skušnjo v veliki meri, na njih celem, več hektarov obsezajočem, po Peronospori hudo napadenem vinogradu izpeljati. V namen dosege popolnoma dokazljivega vspeha pečali so se le z vsako drugo vrsto in so škropili visoko na latnike izpeljane trte z apneno vodo. Ostale vrste se pa niso nič z apneno vodo škropile, ampak le žveplale so se tako, kakor sploh proti grozdni plesnobi (ovidium tucheri) navadno.

Apneno vodo naredili so si na ta način, da so si 2 do 3 kilograme žganega apna v 1 hektolitru vode raztopili. Tako napravljeno vodo spravili so v veliki kadi — prav za prav zaboju — na voz, katerega je en konj počasi med vrstami trt vlekel. Z globokimi lesenimi lopatami poškropili so trte tako, da se je odvečna apnena voda zopet nazaj v zaboj odcejevala. Za enkratno poškropitev potrebovalo se je 16 dni. Od srede meseca maja pa do srede avgusta poškropile so se trte 5 do 6krat, na kar se je daljno škroplenje opustilo, ker je bilo listje čez in čez z apnenikom prevlečeno. Med tem ko so proti koncu avgusta le žveplane trte, že čez tretinjo listja izgubile; bilo je listje škroplenih še brez izjeme zdravo živo tamno-zeleno. In ko je meseca oktobra Cuboni vinograd ogledoval, našel je z apneno vodo škropljene trte z lepim, lepo barvanim, zdravim, in zrelim grozdjem obložene; le žveplane trte bile so pa vse brez listja, in njih grozdje kar so ga imele, bilo je večinoma še zeleno. Ako se je na le žveplanih trtah vender-le sem ter tje kaka še zelena mladika zapazila; zapazilo se je tudi lahko, da je slučajno nekoliko apnene vode na njo prišlo. Ena vrsta trt, katera je že prošlo leto in letos z apneno vodo škropljena bila, odlikovala se je

od vsih druzih posebno vtem, da je bila rašča njenega lesa — mladik — posebno čvrsta, in da je tudi kaj grozdja bogata bila. V tej vrsti je bilo namreč že letos mogoče, veliko krepkejši les narezati, kakor v drugih. Nekatere trte, so bile le enkrat z apneno vodo poškropljene, in razodevale so se sicer dosti slabejšega stanu, kakor 5 do 6krat škropljene, vender so pa bile veliko boljše kakor čisto nič škropljene. Tudi že prav pozno koncem avgusta, potem ko so bili uspehi Bellussi-ja uže znani v veliki meri v Coneglianu na vinarski šoli, izpeljano bilo je škropljenje še jako povoljnega vspeha, kajti prevagljíva večina listja ohranila se je zelena.

Vspehi Bellussija izbudili so splošno zanimanje in vsak dan so dohajali od blizo in daleč interesirani ogledovalci, da so se sami o stvari prepričali, ter energičnemu posestniku Bellussiju čestitali.

Cuboni zatrjuje še posebno, da tanka apnena prevleka trtnega listja njegovemu raščinemu poslu čisto nič ne škoduje. Edina napčnost, katera bi utegnila iz škropljenja z apneno vodo izvirati, bila bi ta, da bi z grozdjem tudi nekoliko apnenika v mošt, oziroma vino prišlo ter ga nekoliko okisalo.

(Dalje prihodnjič.)

Pogled v prirodino gospodinjstvo.

Poldanski počitek je v celi pokrajini. Solnce stojí visoko na obnebji ter izliva svoje dobrodelne žarke na zemljo. Na dvorišči in v hlevu, na njivah, povsod je tihota, kajti delo počiva za kratek čas. Kokoš skriva svojo glavo pod peruti in goved sanjaje stojí v hlevu. Notri pa v hladni sobi sedi družina okolo snažno pogrnjene mize ter s zadovoljnim obrazom sega po juhi, kojo napravila je gospodinja. Ona sama pa hodi tje in sem, dá enemu ali drugemu kos mesa in rahlih žgancev ter reče: „Vzemi, vsaj je zato tukaj!“ Take besede človeku dobro storijo, ker značijo, da mu privošijo jed.

Kdo zamore povedati, koliko je vredna taka gospodinja v hiši? Žalibog, marsikateri spozná nje vrednost še le, kedar jo zgubi. Kako zna dobra in umna gospodinja vse razdeliti! Vsaj zna iz vsake reči kaj slastnega narediti med tem, ko zanikerna gospodinja potrati veliko moke, masla in jajic, pa še nič okusnega skupaj ne spravi. Dobra gospodinja vé vse izkoristiti. Vsak jedilni ostanek, vsak odrezek od blaga spravi, ker vé, da pride pravi čas za porabo. Taka žena vé gospodinjiti in to ohraniti, kar je s trudom in potom pridobljeno.

Taka gospodinja je tudi nas vsih rejnica — priroda. Tisočletja nam uže potrpežljivo daje, ne da bi ubožala. To ji je pa tudi le mogoče, ker se vedno drži temeljnega pogoja, manj izdati, kakor dobi. Tega držati mora se vsako redno gospodinjstvo.

Vsaka rastlina dá po svojem poginu s svojim mrtvim truplom zemlji več redilnih snovi nazaj, kot jih ji je med življenjem odvzela. To dokazujejo naši gojzdi, ki so izrastli iz slabe zemlje, brez vsake človeške pomoči in vendar razprostirajo na široko svoje košato vejevje, zraven tega pa še množijo in zboljšavajo zemljo s svojimi odpadlimi listi; to dokazujejo posekani amerikanski prvotni gojzdi, v katerih se je toliko nabralo rodovitne prsti, da zamorejo naselniki na tej zemlji polstoletja izvrstne žetve pričakovati brez vsake gnojilne pripomoči.

Vedno le izdajati in nič prejemati ne zamore prenesti najbolj urejeno gospodinjstvo in tako najbolj rodovitna zemlja upeša, ako ji človek ne povrne, kar ji odvzeme. To se pa zgodi z gnojem. Sprevideti moramo, da damo zemlji z gnojem le majhni del vzetih snovi nazaj, če pomislimo, koliko žita, živine, mleka itd. iz gospodarstva vun prodamo. Pri vsem tem smo pa v stanu zemljišče ne le v dobri moči obdržati, ampak še zboljšati, ker imajo rastline mimo zemlje še drugi vir redilnih snovi. Tako pridemo na drugi temeljni pogoj naše matere prirode: nobene prirodne snovi zemlja ne more in ne sme zgubiti. Kar ti prodaš iz gospodarstva, je sicer zgubljeno za te, pa ne za rastlinstvo. V telesu dotičnikov, ki zavžijejo gospodarske pridelke ali izdelke, pretvorijo se sicer te tvarine ter grejo deloma v zrak, ravno tako gré del sožganega lesa tudi v zrak in tako postane zrak najcenejši in najvsahljivi vir rastlinske hrane. Zrak sme se primerjati veliki splošni blagajnici, iz katere zavzemajo rastline prihranjene svote z namenom, jih v zemlji nakopičiti. Iz zraka nastajajo rastline in zrna, tvoje telo obstoji največ iz pretvorjenega zraka, in meso ter kruh, vse. kar jemo, je večinoma zrak.

Vsak pozna razloček med prostim, svežim zrakom in zadušljivi soparici v sobi, kjer skupaj stanuje veliko ljudi ali pa med zrakom v kipelni kleti itd. In ravno ta pokvarjeni zrak, ki je človeku in živalim tako škodljiv, je rastlinam najljubša hrana, ki jo z največjo slastjo skozi štible in listje v-se srkajo. Nasprotno izdihajo rastline za nas zdravi zrak.

Najčistejši zrak obstoji iz dveh različnih zračnih tvarin, od katerih je ena kisik. Ta pa ni le v zraku, ampak tudi v vodi in v mnozih druzih telesih, tako, da učenjaki trdijo, da je kisik tretji del vseh obstojnih delov naše zemlje. Človek in žival zamoreta živeti le v zraku, ki obstojí iz kisleka. Če je enkrat kislik porabljen, morata se človek in žival zadušiti. Ogenj in luč ugasneta v prostoru, kamor ne more dohajati zrak s kisikom. Kisik spaja ali veže se tako hitro in burno z gorečimi telesí, da se pri tem dogodku ne stvarja le toplota, ampak tudi žrjavica in zubl. Tudi dihanje, vrenje sladkornih tekočin, na pr. mošta, trhlenje, gnjiloba, rija železa itd. ni nič druzega kot počasno gorenje, kajti tudi to je le spajanje kisleca z gorljivimi telesi. Kisík ima sploh veliko in silno nagnjenost do spajanja z druzimi telesi in zato je najti v vodi, v zemlji in skoraj v vseh rudninah ter živih telesih. Kisik sicer nima nikakega okusa, a v spojini z drugimi tvarinami naredi kisle spojine, na pr. kislo mleko, kislo pivo, jesih (ocet). Ako bi zrak obstal edino le iz kisika, spajal bi se tako hitro z vsemi trupli, da bi morda kar cela zemlja pričela goreti. K sreči mešan je z drugo zračno tvarino, ki nasprotuje njegovemu silnemu in burnemu delovanju. Ta zračna tvarina ali plin je

dušik, kojega je $^4/_5$ v zraku. Ako bi bil dušik sam v zraku, zadušile bi se vse žive stvari za zemlji. Dušec lahko spoznamo, če navadni krožnik napolnimo z vodo. V vodo poveznemo na rob obrneni kozarec, v katerem pustimo kako luč goreti. Luč v kozarci gorí le toliko časa, dokler ni izrabljen ves kisek zraka. Potem pa luč vgasne in voda se kviško dvigne za eno petino kozarčevega prostora, namreč za toliko, kolikor je bilo kiseka v kozarci Ostali zrak v kozarci je dušik. Čeravno je dušik sovražen življenju, vendar je važen obstojni del živalskega kakor rastlinskega telesa.

(Dalje prihodnjič.)

O boleznih in elementarnih poškodbah sadnega drevja.

Spisal M. Rant.

(Konec.)

X. Poškodbe sadnega drevja po viharjih in hudih vetrovih.

Sadno drevje, katero na visokih in vetrovnih legah ali sicer izbrisih stalno raste, pogostoma pred temi (viharji in vetrovi) na prav občutnih poškodbah veliko trpí. Ob pomladi, poletji in jeseni, kedar in ko je sadno drevje še v polnem listji, razpolaga to viharjem in vetrovom veliko večjo plan v napor, nego jo ob poznem jesenskem in pozimskem času, ko je drevje golo in listja prosto; zato so pa tudi poškodbe, katere viharji in vetrovi ob času polnega listja na sadnem drevji prouzročijo, za taisto dosta večje in pomenljivejše, nego so one, na listja prostem drevji prizadete. Sadno drevje, katero debelo in veliko sadja rodi, trpí precejšnjo škodo uže po srednje močnem vetru, ker ta nezrelo sadje s sadnimi strži vred raz drevo oruži, polomi in otrese. Zatega voljo naj bi pa napreden in razumen domači sadjerejec takih sadnih vrst drevje sadil vselej le v zatišja in na lege, katere so pred izbrisi kolikor možno, dobro zavarovane. Večletna lastna skušnja mi potrjuje, da so za take sadne sorte po celem postojnskem šolskem okraji in na Krasu sploh najpriležnejši pritlikavci in nizki špalirji, okolo katerih burja in drugi močni vetrovi tako hudo in vničevalno briti ne morejo.

Še bolj občutna in osodepolneja je pa ona škoda, katero vetrovi in viharji na sadnem drevji s tem napravljajo, da raz taisto večje veje ali tudi cele vrhe krehajo, kar se na starem odraščenem sadnem drevji, kakor tudi na onem, katero ima nepravilno in enostransko ali pa kotlasto (koševo) vrhovno vejino obliko ne ravno malokrat pripeti in zgodi. — Ako se bojimo, da bi se nam take veje in vrhi zavoljo starosti (krhkega lesa), zavoljo notranjih poškodeb, zavoljo tega, ker so na izbrisnih krajih in legah ali pa tudi zavoljo tega, ker so s sadjem preobložene in napolnjene, po vetrovih in viharjih raz drevó ne odkrhnile, moramo je, ako niso previsoko od tal, z rasohami podpreti, ali pa, ako so za take opore previsoko, jih s spojkami k glavni voditeljici ali drugemu krepkemu vrhu prigotoviti in prikleniti. Na zunanjih mestih vej in vrhov, kjer se te spojke na drevesno luba tiščé, naj se ob lubadi priredijo primerne in zadostne podloge iz slame ali mahu, preko katerih (podlog) priredi se potem spojka, da se tako lubad pod njo ne oguli in ne odrgne. Na ta način zavarovana sta na vse strani dotična veja in vrh pred sicer neizogibnimi poškodbami, ter se nam ni bati, da bi se brez posebne nesreče lubad ogulila ali pa še celó (veja in vrh) raz drevo odkrehnila.

Ako nam vihar kako vejo od vrha ali pa celó vrh od debla odkrehne, napravi s tem na dotičnem mestu po odkrehu zelo veliko rano ali poškodbo s tem, da se ta (veja — vrh) na mestu odkreha gladko ne odlomi, nego temveč s saboj še del lubadi in lesa glavne veje in drevesnega debla potegne in odere. Take poškodbe, oziroma rane morajo se potem prav pazno, skrbno in gladko izrezati ter dobro in pošteno zamazati, da v njih poškodovani les trohneti ne prične. Ako bi se to strogo in skrbno ne izvršilo, bi taka rana po trohljenji še večja in za sadno drevo osodepolneja postala.

Redkeje se pa prigodi, da bi kak silni vihar (orkan ali vrtinec) cela sadna drevesa iz zemlje s koreninami vred poruval. Ako se pa sem in tja tudi to prigodi, more se le tako drevje, katero ni še prestaro in ni bilo preveč poškodovano ter je ob enem za nov pravilni nasad priloženo — pred poginom obvarovati. Če je pa vihar tako mlajše sadno drevje le od ene strani podrl ali na tla položil tako, da so korenine le od ene (na eni) strani poruvane in izdrte, moremo tako „podrto“ sadno drevje skoraj v vseh slučajih pogina oteti. V takih slučajih naj se pred vsem zemlja od in okolo izruvanih korenin popolno in varno-previdno odstrani; drevo naj se v njegovem vejinem vencu tako obreže, kot se ob pravilni obnovitvi, potem naj se pa z vitali ali, kakor pravimo: „vintami“ zopet v njegov prvotni položaj (stališče) spravi. Potem naj se odstranijo vsi poškodovani koreninski deli, a ostale korenine pa do poškodovanega in zdravega lesá gladko pričedijo ali pravilno obrežejo, se v njihovo prejšnjo — prvotno — lego poravnajo ter mesto izmetane prejšnje zemlje pa z dobro njivsko ali poljsko prstjó zasujejo, da se tem sigurneje primejo in bolje vrastejo. Ako se potem tako naravnano sadno drevo na vse strani dobro z rasohami podpré, da se ne more z deblom na nobeno stran majati, in ako se zemlja okolo njega do gotovega časa vlažna ohrani, prime in vraste se zopet čvrsto, dobro vspeva in pošteno rodi.

Tudi mlada, na novo posajena sadna drevesa prej in po viharjih mnogokrat več ali manj trpé, osobito, če so bila k oporam (koln) nepravilno in nezadostno privezana. Vsakega naprednega domačega sadjarja prva skrb po slednjem viharji morala bi biti, da svoje nove nasade strogo preišče in pregleda ter vse, kar je pri tem pomanjkljivega in poškodovanega najdel, zopet odstrani, popravi in v red dene. Le tako mu bode možno mladim drevescem na stalnem mestu lepo, ravnopokončno rast zagotoviti.

Ako domači sadjar ob takih slučajih in prilikah koristni stvari malo časa in nepomenljivega truda žrtvovati noče, rastlo mu bode marsikako sadno drevesce v poševni meri neukretno, česar mu pa v poznejših letih, ko bode drevo v svojih delih uže preveč krepko postalo več popraviti mogoče ne bode. Ob takih prilikah naj se pred vsem na to pazi, da se lubad drevesec nikjer ob opôrne kole ne drgne. Tako „trenje“ provzročilo bi na drevescih novih poškodeb in ran, katere bile bi v posledici sploh pravo pribežališče drevesnemu črvu (rojarju — Cossus ligniperda L.), a posebno pa še na jablanih, krvnim ušém, perečemu ognju, trohljadi itd., kar vse skupaj bi moglo drevó prav kmalu za vselej pod zló spraviti. To bilo bi domačemu sadjarju za njegovo majhno malomarnost neizogibno plačilo, česar si pa gotovo nikdo sam ne želi.

In tako smo z milimi domačimi sadjarji zopet en košček iz sadjereje precej obširno pretresli in prerešetali. Največje veselje mi bode, ako sem s tem mogel tudi komu kaj vstreči in mu gledé bolezni sadnega drevja in elementarnih poškodeb taistega mali poduk in navod v porabo podati.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

16.

Vrtovi v obče; vrtovi kitajski in peruvanski.

(Konec.)

Na ograjenem sadovnjaku je začel človek kmalu tudi druge rastline sejati in saditi. Pri miroljubivih in delavnih narodih razvija se tudi smisel za lepoto. Človek je bil s početka še neizveden, da bi si sam storil umetnine, s katerimi si hoče nasladjevati, zato jih je poiskal v bogati prirodi. Priroda nam ponuja premnogo

krasnega cvetja, zato ni čuda, da je človek koj segel po njem, in ga jel blizo hiše vzgojevati, da ga ima vedno pred očmi in da se more nasladjevati z vonjem in lepoto njegovo. In za tako cvetličje ni človek imel pripravnišega mesta od ograjenega sadovnjaka. Tu mu je bil najvarneji. K temu cvetličju se je pridružilo še uresno drevje in cvetni grmi, in tako so nastali prvi vrtovi.

Ogledimo po vrsti vse najstareje kulturne narode, in prepričali se bodemo, da so s posebno ljubeznijo se bavili z vrejevanjem vrtov. Ljubezen za lepoto je bila povsodi in vselej pri vseh naprednih narodih globoko vkoreninjena. Če hočemo pregledati povest vrtnarstva, moramo iti po isti poti, po kateri je šla tudi kultura pojedinih narodov. Zibel kulture je bila v Aziji, od koder se je preselila v Evropo, in kakor kultura, tako se je tudi umetno vrtnarstvo začelo najpreje v Aziji razvijati.

Pred vsemi drugimi pa moramo omeniti dveh kulturnih narodov, ki sta se samostalno popela do znamenite višine, Kitajci v Aziji in Peruvanci v Ameriki. Kultura pri enem kot drugem narodu se je porodila brez vsakega tujega vpliva, pa je tudi ostala brez vpliva na ostale narode.

Kitajci so bili veliki ljubitelji lepega cvetja in uresnega drevja, a v vrtnarstvu so bili osobiti veščaki. Njihovi vrtovi nas v mnogem spominjajo današnjih angleških vrtov. V sedemnajstem stoletju so se upoznali Angleži s popisi kitajskih vrtov, in zbog tega trdijo mnogi, da je to kolikor toliko vplivalo na razvoj angleškega vrtnarstva. Po vsi iztočni Aziji vzgojevali so prekrasne vrtove uže v najdavnejših časih okolo tempeljnov in po pokopališčih. Poiskali in nakupili so najlepših dreves in najkrasnejih cvetic v najdaljnejih krajih. Na Kitajskem je razširila vladarska hiša Han svoje vrtove na več milj daleč, a narod se je začel zato po robu staviti, ker mu je čedlje manj sveta hodilo za oranico. Ti ogromni kitajski vrtovi so oponašali v vsem prirodo in niso trpeli nič prisiljenega in izmerjenega. Nek starodaven pisatelj kitajsk omenja o vrtovih, da oni imajo človeku prirodo nadomestovati, da v njih nahaja veselja in počitka. Vrtovi ti naj nam pokazujejo vse dražesti prirode, brežuljke in dolove, potoke in jezera. Vsaka simetrija, velí on, dolgočasi človeka, in vse, kar je na vrtu prisiljenega, vse to človeka jezi. In res so vsi kitajski vrtovi po tem načelu vrejeni. Po vrtovih se vijó nepravilni krivi poti, tu se vzdigujejo umetno nasuti brežuljki, tu se zvijajo potoki in tu se širijo bistra jezerca, a okolo vsega tega se vrsté slikoviti gaji krasnega drevja. Ob zelenih tratinah rastejo lepopisane cvetlice. Da-si so Kitajci dobri vrtnarji, vendar ne pokazujejo vselej dovoljno ukusa pri stvarjanju umetnih okolic. Vsi kitajski pesniki preslavljajo take vrtove in nahajajo samo v njih pravo lepoto. Potnik Marko Polo je popisal tak vrt, ki ga je zasadil vladar Kubilaj v drugi polovici trinajstega stoletja blizo današnjega Pekinga. Na tem vrtu je rastlo vsakovrstno drevje in je živela velika množina divjačine. Skozi vrt je tekla umetno napeljana reka in v njej so plavale najlepše ribe, katere so s pletenino porazdeljene bile v pregradke. Blizo kraljeve palače je stal visok umetno nasut brežuljek, ki je bil zasajen z vedno zelenimi drevesi. Cesar je bil zapovedal, da izberó za brežuljek najkrasnejih dreves. In sloni so morali prinašati ta drevesa s koreninami in prstjo. Na vrhuncu tega zelenega brežuljka je stal mal kiosk z dražestnim razgledom, in tu je vladar najraje počival. Ves vrt je bil obzidan.

Vrtnarstvo pri starih Peruvancih se je razvilo v prečudni obliki. Domovina njihova je imela preobilo zlata. Pripovedujejo, da je poslednji vladar peruvanski (1522. l.) obljubil svojim preganjalcem, da jim hoče sobo, v kateri je bil zaprt, napolniti z zlatom tako visoko, kolikor more visoko seči z roko, samo ako ga izpusté iz uječe. Ker so imeli Peruvanci toliko zlata, niso vedeli kamo ž njim, in prišlo jim je v glavo, da so začeli delati zlate vrtove.

Stari pisatelji pripovedujejo, da so na lastne oči videli takih zlatih vrtov, na katerih so bile vse rastline zlate. Taki vrtovi so bili navadno v tleh pod tempeljni, ki so bili solncu posvečeni. Bilo pa je tudi zlatih vrtov pod milim nebom. Na takih vrtih so rastle naravne rastline, in poleg njih so stale podobne — zlate. Vzlasti nam omenjajo pisatelji med temi zlatimi rastlinami visokih zlatih koruznih stebel s strži, in zatrjujejo, da so bila osobito lepo in natanko izdelana. Te vrtove porobili so Portugalci in toraj se ni čuditi, pa so nagrabili toliko zlata.

Humboldt omenja, da mu je eden potomec peruvanske kraljeve obitelji pripoveloval, da je še en tak zlat vrt, na katerem so stebla s perjem in strži iz suhega zlata narejeni, in da na njih sedé zlate tice. In v to pričo veruje ves narod, ali trdi, da se ne sme nikdo dotakniti tega vrta, ker bi sicer pri tisti priči umrl, nego morajo počakati, da se zopet povrne njihovo cesarstvo.

Slovenska Matica

71. odborova seja „Matice Slovenske“

dné 23. decembra.

Navzočnih 14 odbornikov, med njimi dva unanja (gg. Wiesthaler in Žolgar); predseduje g. J. Marn.

Gosp. prvosednik naznani, da sta pregledala in potrdila zapisnik o 70. odborovi seji gg. odbornika Pleteršnik in Wiesthaler.

Prvosednik čestita v svojem pa v odborovem imenu navzočnemu g. ravnatelju Wiesthalerju k njegovemu povišanju, se mu zahvaljuje za njegovo dosedanje marljivo sodelovanje in izreka trdno nadejo, da bo tudi kot unanji odbornik Matico krepko podpiral. Gosp. Wiesthaler se zahvaljuje za laskavo priznanje in obljubi tudi v prihodnje Matici na korist delovati, kolikor bo pri njegovih skromnih močéh mogoče. — Pri tej priliki sklene odbor tudi pridnim dijakom c. kr. nižje gimnazije v Kranji darovati več primernih knjig iz društvene zaloge. Gosp. ravnatelj se v imenu dijakov za to darilo zahvali.

Za druzega ključarja imenuje odbor g. prof. Antona Zupančiča, za druzega verifikatorja odborovih zapisnikov g. prof. M. Pleteršnika.

Gosp. prof. Scheiniggu v Celovcu se dovoli, da pregleda in po potrebi porabi Vrazovo literarno zapuščino.

Nagrade pisateljem in korektorjem letošnjih društvenih knjig se odobré z nekterimi spremembami večinoma v zmislu dotičnih nasvetov književnega odseka.

Določijo se kupne cene posameznim iztisom letošnjih društvenih knjig, ki utegnejo ostati še v zalogi, in sicer posameznim iztisom dr. Kosove „Spomenice tisočletnice Metodove smrti“ po 80 kr., „Letopisa“ za leto 1885. po 1 gld. 80 kr.

Poročilo o stanji tiska društvenih knjig se vzame na znanje z nekterimi opomini za prihodnje delovanje.

Po daljšem posvetovanji o knjigah za prihodnje leto, kojih naj bi bile tri, se odloči odbor konečno za to, da izda Matica: a) „Letopis“ za l. 1886. v obsegu kakih

22—24 tiskovnih pol. (Urednik mu bo g. prof. Levec; obliko naj ima isto, vsebino podobno; poziv na pisatelje je že tiskan v letošnjem Letopisu) b.) Kot leposlovno knjigo nekoliko popravljeno povest „Koča za vasjo"; iz poljskega od Kraszewskega prestavil Podgoriški. (Knjiga ima obsezati kakih 12 tiskovnih pol.) c.) Kot tretjo knjigo kak daljši spis znanstvenega sodržaja, ki naj bi obsezal 10—12 tiskovnih pol, po kterem naj odbor še poizveduje.

Pri tej priliki se je nekaj spisov, ki jih ima Matica na razpolaganje, po zaslišanji dotičnih strokovnjaških océn potrdilo, nekaj se jih je sklenilo vrniti gg. pisateljem, ker ne ugajajo društvenim zahtevam, zopet druge je sklenil odbor pospeševati.

Hiša na Bregu št. 8 se ponudi v nakup pod nekoliko zlajšanimi pogoji.

Poročilo odseka za Kopitarjevo zadevo o njegovem dosedanjem delovanji vzame odbor na znanje in se zjedini v tem, kako ravnati nadalje.

Matica je poslala vodstvoma ljudskih šol v Cirknici in Gorjah več založnih knjig za njihovi knjižnici in odbor je sklenil jednako prošnjo vodstva ljudske šole v Št. Jurji na Pesnici pa g. P. Miklavca v Ribnici na Pohorji ugodno rešiti.

O vseh Svetih je položila Matica v imenu društva českih arhitektov in inženirjev na Resslov grob venec in obljubila, od društva v to naprošena, mu tudi v prihodnje vstreči.

Ukaz mestnega magistrata gledé naznanila občnih zborov in sprememb v odboru se vzame na znanje.

Gosp. J. Kralj, posestnik v Jlijaševcih pri Ljutomeru, je jedno svojo delnico od banke Slavije, v znesku 7 gold., daroval Matici, drugo, v istem znesku, za oltar ss. Cirila in Metoda. Odbor mu je poslal za to darilo zahvalno pismo.

Knjigotržcu g. Coppagu v Gorici, ki želi dobivati Matičine založne knjige v komisijo, odbor prošnjo odbije z ozirom na dotični sklep 66. odborove seje.

Obširneje poročilo o književnem prirastku in o udih (prirastek, odpadek. podlaga novemu popravljenemu imeniku itd.) se vzame na znanje.

Za Zagreb je prevzel poverjeništvo kr. gimnazijski profesor in vseučiliški docent g. dr. Celestin. Gledé nekaterih poverjeništev (Trnovo, Trebnje, Lašiče, Krško, Reka in Zgornji Rož), ki so izpraznjena vsled smrti ali pa premeščenja bivših gg. poverjenikov, sestavijo in sprejmó primerni nasveti.

Od zadnje odborove seje so pristopili društvu na novo:

A.) Kot ustanovnik:

Semenišče mladeniško v Trstu.

B.) Kot letniki:

Gosp. Artel Anton, c. k. gimn. profesor v Beljaku.
„ Bartelj Srečko, knjigovodja v Trstu.
„ Berčič Peter, administrator v Spodnjem Logu.
„ Bunc Ivan, meščanski učitelj v Trstu.
Čitalnica hrvatska v Kastvu.
Gosp. Držanič Ivan, kaplan pri Fari na Jezeru.
„ Golia Ljudevit, c. kr. okr. sodnik v Trebnjem.
„ Jelušič Kazimir, občinski blagajnik v Kastvu.
„ dr. Lesar Josip, knezoškofijski tajnik v Ljubljani.
„ Mahkovec Anton, c. k. koncipijent v Trstu.
„ Mikuš Franc, c. k. sodn. pristav v Mokronogu.
„ dr. Müller Anton, župnik pri Fari na Jezeru.
„ Narobe Ivan, župnik v Divači.
„ Pogačnik Josip, župnik v Kotljah.
„ Reš Franc, posestnik pri Fari na Jezeru.
„ Rihar Franc, mestni kaplan v Škofji Loki.
„ Sćulac Anton, kaplan v Moščenicah.
Gosp. Šinkovec Avgust, kaplan v Mirni Peči.
„ Šmidovnik Anton, kaplan v Žužemperku.
Tržaško podporno društvo.
Gospodična Vičič Ana, meščanska učiteljica v Trstu.
Gosp. Vračko Oskar, c. k. koncipijent v Trstu.

Mnogovrstne novice.

* **Dr. Julij Glaser**, generalni prokurator najvišjega kasacijskega dvora na Dunaji, umrl je dne 26. decembra zvečer po kratki bolezni (za pljučnico) previden s sv. sakramenti za umirajoče. — Pokojni bil je eden najodličnejših učenjakov sedanjosti v svoji stroki: kazenskemu pravu. Še le 19 let star bil je promoviran za doktorja modroslovja, nekaj let kasneje za doktorja prava.

Kmalu postal je docent in potem profesor kazenskega prava na dunajskem vseučilišči. Zmeraj bil je poseben prijatel prof. Ungerjev, sedanjega predsednika državne sodnije. Za čas Hausnerjevega ministerstva sodeloval je nekaj časa v naučnem ministerstvu, pod Auerspergom pa je bil minister pravosodja od leta 1871. do 1879. Z nastopom ministerstva Taaffejevega imenovan je bil za generalnega prokuratorja. Pokojni rojen je bil 19. marca 1831. leta in je tedaj umrl v starosti 54 let, zapustivši vdovo pa dve hčeri 18 in 16 stari in 11letnega sina. Kot politik bil je pokojnik močna podpora liberalnih vlad, toda tako strasten in zbadljiv, kakor dr. Unger ni bil nikdar. Zadnja leta se pa celó ni več utikal v politiko. (Njegov prijatelj dr. Unger pa je še v zadnji adresni razpravi gosposke zbornice strupeno napadal sedanjo sistemo izrekoma grofa Taaffe-a.

* **Poslovanje dunajske mestne občine leta 1884.** Ravnokar objavil je dunajski župan Edvard Uhl poročilo o upravi dunajskega mesta v letu 1884., iz katerega posnamemo sledeče črtice:

Domovinstvo za dunajsko mesto oziroma občanstvo podelilo se je 1606 osebam domačim državljanom, pa 297 inostrancem, s temi vred in skupno zadobilo je domačinstvo 1455 žena, pa 3397 otrok. Nasproti pa je 30 dunajskih domačinov naznanilo, da se izselijo.

Meščanstvo dunajsko proti vplačilu takse podelilo se je 212 osebam.

Pri volitvah za deželni zbor znašalo je število volilcev 30.029, izmed teh pa se je volitev vdeležilo samo 10.155. Pri dopolnilnih volitvah za mestni odbor znašalo je število volilcev 30.029, izmed katerih se je volitve vdeležilo samo 9963.

Število došlih pisem, prošenj in druzih vlog znašalo je: pri mestnem odboru 8800, pri predsedstvu 1820, pri magistratnem vodstvu 941, pri magistratu samem pa 427,994.

Denarno poslovanje mesta pokazalo je, da so dohodki znašali memo proračuna več za 1,396.463 gold., stroški pa menj za 317.690 goldinarjev. Dejansko znašali so dohodki 16,836 658 gold., stroški pa 16,666.139 gold. — Prinos državnih davkov za leto 1884. znašal je 18,974.185 gold., za 2% več kot prejšnje leto. Deželne priklade k državnim davkom znašale so 3,934 083 gold., mestne priklade pa 4,691.782 gold. Priklade na najemščine (Zins-Schulkreuzer) dale so dohodkov 5,308.008 gold. Deželni dohodki iz naklad povekšali so se za 5%, mestni pa za 3%. Mestne naklade na državni užitninski davek dale so svoto 1,502.990 gold., od katerih pa je mestna blagajnica prejela samo 810.646 gold., vse drugo pa so prejeli drugi zakladi.

Naši dopisi.

Iz moravške okolice meseca grudna. — Sprejmite drage „Novice“ iz naše okolice dopis, kateri naj sve doči častitim bralcem in kmetovalcem sploh mnogovrstnih novin in koristnih zadev. Vprašal se bode marsikateri, ki našo okolico ne le po imenu, ampak tudi po naravi dobro pozna, kakošna je bila letina itd.? Po prestali lanski hudi zimi smo imeli prav čudapolno lepo pomlad, prav toplo ali vroče poletje, žalibog, zeló mokro deževno jesen, da smo komaj s silo ozimino posejali in jesenske pridelke oteli, zdaj nam uže zopet mrzla zima žuga ter sivim starčkom in ženicam veleva ostati v toplih stanicah, ako si še hočejo pridaljšati dneve, dočakati tičjega petja in gorke pomladi. Ozimine se ni ravno veliko dobilo, a vendar zrnje je bilo jekleno; tudi drugi pridelki niso bili kaj posebnega, vendar vse smo sprejeli z hvaležnostjo do Vsegamogočnega. Posebno hvalevredna je ajda, in sicer japonska, katero je sl. c. kr. kranjska kmetijska družba v Ljubljani pred nekaj leti preskrbela in si jo iz ptujih krajev naročila. Seje jo zdaj od veleposestnika do najmanjšega zemljaka vsak, in slehernemu, posebno po nižavah, je letos prav dobro obrodila. Zatoraj naj se v imenu vseh izreče lepa hvala družbi kmetijski, za tako dobrodelno oskrbovanje revnega kmeta. Sadja se je prav malo dobilo, tedaj tudi dobre žganice nismo mogli kuhati in mošta napravljati. — Dne 30. novembra zvečer ob 12. uri je posestniku Francetu Gaberšeku na Murgi pri Pečeh pogorelo gospodarsko poslopje, na katerem je bilo tudi precej krme za živino. K sreči stalo je poslopje nekaj streljajev od vasi ali vendar malo, da se ni vsa vas vpepelila, kajti južni veter je pihal, žarke nesel naravnost na strehe imenovane vasi. Dasiravno je vasica majhna ali vaščani revni, razun poškodovanega (ki je bolj imovit od njih) ni nobeden zavarovan. Sosedje tega in sploh okoličani vsi, zavarujte vaša poslopja ter sežite v žepe po majhne krajcarje, ki jih na leto plačate; lože boste zaspali in tudi sv. Florijan bode bolj skrbno čuval nad nastalim ognjem vaših poslopij. Imenovani posestnik bil je, kakor rečeno, zavarovan pri dunajskemu društvu, imenovano „Azienda“, avstrijsko francosko zavarovalno društvo proti nezgodam in nesrečnim slučajem na življenje in rente — za 250 gold., katere je v osmih dneh skozi roke domačega poverjenika v polnem znesku izplačane prejel. Zategadel posestniki, kateri še dozdaj niste zavarovani, hitite in se zavarujte, da vas nesreča ne prehiti.

Iz Ljubljane. — **Božični prazniki** s klicom angelov: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!“ odrinili so tudi politično nasprotovanje in borenje na stran in mir je nastopil tudi na našem političnem obnebji. — Upamo da se tudi med Slovence vrne stalni mir, da se popusti medsobna potrata moči in da se združijo vse naše sile v borbi za narodne pravice, v delovanji za povzdigo duševnega blagostanja našega naroda. — Prvi boj čaka Slovencev na Primorskem pri predstoječih volitvah v Tržaški mestni zastop oziroma deželni zbor. Tam borila se bode prvič borba Slovencev zoper domostajno lahonstvo na nekoliko ugodnejši podlagi. Med volilce se je namreč prvič sedaj vpisalo krog 300 domačih volilcev. Na tej pravičnejši podlagi upamo, da zmaga v našem Trstu naša domoljubna stran.

— **Kolera v Trstu.** Ravno k praznikom prihaja nam s Trsta osodepolna novica, da se je po Lloydovih parnikih „Milano“ in „Trieste“ zanesla kolera tudi v Trst in da je do sedaj pobrala 4 žrtve. Umrli so namreč za kolero trije delavci pri premogu na Loydovih parnikih z imenom Dolenc, Hajduk in Ličen in pa priležnica prvega z imenom Katarina Kočevar. Prvi teh obolel je v nedeljo 18. decembra, umrl pa v torek, zadnja pa je umrla v soboto 26. t. m. Vse prebivalce onih hiš, v katerih so stanovali, umrli preselili so v drugo osamljeno poslopje, kjer jih opazujejo in preskerbujejo na občinske stroške. Izmed teh in v obče v Trstu pa do nedelje 27. t. m. ni obolel nihče več. Brodovi, na katerih se je prikazala bolezen, so dejani v karanteno, Lloydovi parniki pa so ustavili brodenje v Benetke.

Tudi v Ljubljani začelo se je živahno gibanje na magistratu. Ta izdal je oglas, v katerem se občinstvo nujno opominja, naj one, ki iz Trsta prihajajo in ostanejo v privatnem stanovanji, magistratu naznani, da se morejo vpeljati potrebne naprave zoper razžirjenje bolezni. — V nedeljo sklenila je tudi posebna v ta namen sklicana komisija, da se morajo vsi iz Trsta v Ljubljano došli popotni na južnem kolodvoru in pa na tržaški cesti zdravstveno preiskati in onekužiti.

Glede na živahen promet med Trstom in Ljubljano so te naredbe gotovo težavne to-da po vsem opravičene, dokler s Trsta ne dojde naznanilo o prestani nevarnosti.

— **Minister za poljedelstvo grof Falkenhayn** je vsled padca na stopnjicah storjenega še v minulem poletji, obolel tako, da mora biti v postelji. Stanje bolnikovo pa se je obrnilo že na bolje.

— **Vreme** letošnjih Božičnih praznikov je lepo, nebo jasno — deloma megleno, gorkomer pa kaže redno 8 — 10 stopin R. pod O.

— **Južna železnica in slovenščina.** Da Slovenci niso ljubljenci upravništva južne železnice kazalo se je tako pri odmerjenji vožnine za osebe in blago na slovenskih postajah kakor tudi pri upravnem jeziku, ki je izključno nemški. Vsled pritožb na eno in drugo stran začelo se je noveji čas toliko boljšati, da se upravništvo železnice deloma vsled postopanja upravništva državnih železnic, deloma pa ker ne more kot podvzetje prezirati veljave slovenskega občinstva — temu prijaznejše kaže. Vožnine so se deloma znižale, na slovenskih postajah namestujejo se tudi slovenščine zmožni uradniki in na Kranjskem dobijo celo postaje poleg nemških — tudi slovenske napise. Na Primorskem, Štajerskem in Koroškem takih napisov sedaj še ni slediti, pa — dosledno m o r a se tudi tam vpeljati — malo pripoznanje, — da smo Slovenci. Veriga „D e u t s c h b i s z u r A d r i a“ — je pretrgana.

— **30.000 gold. več,** znašali bodo v novem letu 1886. deželni dohodki iz naklade na žganje. Dne 28. t. m. oddal je namreč deželni odbor ta davek, ki je v tekočem letu deželi vrgel samo 25.000 gld. se ve da tudi za zadnjih 11 mescev, — za prihodnje leto gosp. Antonu Staretu z Mengiša za 55.000 gold. To povekšanje deželnih dohodkov pripomoglo bo prav izdatno v deželnem gospodarstvu, — naj bi pa davek tudi pripomogel, da pojenja v deželi pogubno popivanje žganja!

— **Odtikovanje.** Umirovljen davkovski nadzornik Jos. P o d r e k a r, bivši ud deželne komisije za uredenje zemljiškega davka, prejel je zlati križ s krono za zasluge. — Čestitamo!

— **V tedenskem poročilu krajcarske podružnice** zabeležiti nam je kot 32. knjižico pod štev. 69 poslano iz Vrhnike (poverjenik g. J. G.); kupile so jo celo vrhniške domoljubne gospice — in kot 33 knjižico pod štev. 233 (poverjenik g. J. I.) iz Celja došlo. — S posebnim veseljem poročali smo uže, da smo dobili v jednem dnevu razpečano knjižico od domoljubnih vrhniških gospá, in evo uže so jih tudi posnele narodne gospice; čast jim! za vzgled naj bodo našemu ženstvu po slovenskih trgih in mestih — kajti če ima prav naroden pregovor, da žena hiši tri vogle podpira, pričakovati imamo tudi pri grajenji „Narodnega Doma“ od domoljubnega slovenskega ženstva marljivega sodelovanja. Prepričani smo, da so vse izgledne matere in gospodinje svojemu domu (oziroma da to gotovo bodo), naj bodo to tudi domu celega slovenskega naroda! Matrone nasprotnega nam mišljenja imajo svoje „Ortsgruppe“, domoljubne naše žene pa naj bi posvetile svoje moči „Narodnemu domu“ narodu v prospeh in slavo. — Če se sedaj koncem leta odbor krajcarske podružnice ozre na dobo svojega delovanja nazaj, priznati si mora z zadovoljstvom, da ideja njegova nikakor ni bila puhla in neplodna. 33 knjižic (blizo 400 fr.) je prodanih; lepo število pa jih na razpečavanji kurzira. — Pogum nam torej upadel ne bode! — „En krajcar, nič! — deset krajcarjev, nič!“ tako je gotovo marsikdo modroval, ko smo stopili s to skromno svojo idejo pred slovenski svet; a pomislimo le, dasi je krajcar malo, malo denarja, da vendar „zrno do zrna pogača, a kamen do kamna palača“. *) Tako tudi mi po malem sicer, a kar je nabrano, je nabrano. In če primerimo ta drobiž našega nabranja z gradivom poslopja, do cela zadovoljni bomo, ko bode pripravljen krajcarski pesek navožen od gostačev in košancev, potem pač pristopijo i zastavni posestniki in gruntarji ter pripeljejo lomljenega kamenja, kuhanega apna in hrastovih debel iz svojih gozdov: gradivo je pripravljeno in poslopje se lahko začne staviti.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Presvitli cesar sprejemali so v pondeljek v Budim-Pešti v avdijencah, — včeraj vrnili so se z Gödelö nazaj na Dunaj in bodo jutri tukaj v avdijencah sprejemali. — Minulu soboto umrl je za pljučnico generalni prokurator dr. Julij Glaser, bivši minister pravosodja, kratek životopis njegov prinašamo na drugem mestu današnjega lista. — Nemška opozicija delala si je že vsled bolézni ministerskega predsednika grofa Taaffe-a nove nade, da nastopi sprememba njim na korist, — ta čin sam zadosti znači obupno stanje opozicije.

Trst. — Lahonstvo pokazalo je zadnje dni v mestni zbornici in pa na cestah s slavoklici na veleizdajca Oberdanka — iz novega svoje Avstriji sovražne namene. Policija segla je sicer po nekaterih rogovileži — pa to postopanje ne bo našega Trsta ozdravilo od stare kužne bolezni. V to je treba odločnejše, krepkeje roke. Bog daj da bi jo novo leto prineslo!

Francoska. — Sveti večer zborovala je zbornica poslancev do polu enajste ure. Bila se je velika bitka med pristaši in pa nasprotniki sedanje vlade, predmet obravnave bilo je dovoljenje potrebnih svot za vojno v Tonkinu. Vlada izrekla se je odločno za to, da se Tonkin, najpomenljivejša kolonija Francoske ne sme in en more popustiti, ker se je potrosilo tolike svote za-njo in prelilo toliko francoske krvi. Gre se pri tem vprašanji za čast pa tudi za daljno veljavo Francoske med drugimi svetovnimi državami.

Nasprotniki zahtevanih svot pa so naglašali, da je položaj blizo tisti, kakor je bil za čas Napoleona III., ko se je šlo za zasedanje Meksike, spremeniti je sedaj samo ime Tonkin mesto Meksike in potem se lahko presodi, katera politika je prava. Razloček je samo to, da je bila tedaj Francoska na vrhuncu svoje veljave in da takrat še ni imela za soseda močne Nemške. Sedaj govori gotovo še mnogo več razlogov za to, da Francoska ne razdrobi svojih moči pri oddaljenih zadevah, ki so za državo venderle v drugi vrsti pomenlive, ko Nemška še vedno preži nad Francosko. Kako razdvojana je bila zbornica v tem vprašanji, kaže konec glasovanja, pri katerem so bili krediti za Tonkin sprejeti s pičlo večino štirih glasov. Senat je pač ta predlog sprejel z večino $^2/_3$ glasov, vender pa je očividno, da ministerstvo Brisson odstopi. V pondeljek 28. t. m. bil je Grevy dosedanji predsednik Francoske v Kongresu po hudi borbi zopet izvoljen predsednika republike.

Srbska in Bolgarska. Vsled sklenjenega premirja zapustila je srbska vojna bolgarski Widinski okraj, bolgarska vojna pa zaseden Srbski Pirot-ski okraj. Bolgari niso čakali dogovorjenega petdnevnega obróka, ampak so takoj zasedli Widinski okraj, ko se je Srbska vojna umaknila, krog Pirot-a pa so preodhodom tudi še napadli Srbsko vojno, kar jim je pa ta baje potem dvojnato vrnila. Govori se, da Bolgarski knez Aleksander namerava obiskati vladarje Turške, Ruske, Nemške in Avstrijske, da bi si pot ogladil do namenjenega združenja Bolgarske. — Kaj pa se bo glede tega sklenilo je še po vsem negotovo in za sedaj se k večem da ugibati, kam meri vsaka država. Glede Turške vse kaže, da bi rada dobila primerno odškodnino v denarjih, ne da bi ji bilo treba privoliti v združenje, toda vladar združeni Bolgariji moral bi biti drug — Ruski brezpogojno vdan mož, — ne pa sedanji knez Aleksander. Avstrijska je odločna nasprotnica združenja in gotovo dela na to, da bi se nobena Balkanskih državic preveč ne ojačila, najmanj pa taka, ki bi bila pod ruskim pokroviteljstvom. To avstrijsko politiko podpira iz druzih namenov gotovo tudi Nemška, — enako zopet iz druzih namenov tudi Laška. Francoska gotovo iz stališča prostosti stoji na štrani Bolgarskega prizadevanje, Angleška pa si po vsi moči prizadeva na Balkanu streno zmešati in podpihuje nasprotje med Avstrijsko in Rusko, oziroma Turško, iz gole dobičkarije. — Pri teh razmerah se še ni kmalu nadjati dokončne rešitve Balkanskega vprašanja.

Španjska. — Zbornica poslancev zbrala si je za predsednika Canovas del Castillo, ki je zahvalujoč se za izvolitev naglašal: „kar mene zadeva, pred očmi mi je v izgled vzvišena podoba Alfonsova, kateri je nesebično, vse brez razločka stranke ljubil in podpiral.“ — Senat izvolil si je za predsednika maršala Martinez-Camposa, ki je tudi približno tako govoril v svoji zahvalnici. — Obe zbornici izvolile ste deputacije, da naj v njenem imenu izrekó kraljici milovanje o smrti kraljevi. — Vse kažo, da se veljava vladarice od dne do dne bolj vtrjuje.

S Trsta čujemo še pri sklepanji lista, da se do sedaj ni prikazal ne en slučaj kolere več. Upajmo tedaj, da za našo držávo zadostujejo zgoraj omenjene 4 žrtve.

Laška. — Zborovanje zbornice odloženo je do 18. januarija. Iz zadnje viharne seje, ko je bil hud naskok na naučnega ministra, pripoveduje se, da je minister

---

*) Die Menge macht's — pravi Kočevar.

unaujih zadev grof Nobilant zaupil, to je pa uže vendar preveč! Na to pa da so poslanci prihrumeli na-nj s krikom: Ven z avstrijskim ministrom, kaj smo v avstrijskem parlamentu, da nam bo minister zapovedoval!

Diplomatična zveza s Colubijo (republiko v srednji Ameriki) so pretrgane, ker tamošnja vlada pridržuje dolžno plačilo veljavnemu laškemu podaniku. Pošlje se tje še drug vojni brod.

Žitna cena

v Ljubljani 23. decembra 1885.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 50 kr. — banaške 7 gold. 8 kr. — turšice 4 gold. 87 kr. — soršice 6 gold. 23 kr. — rži 5 gold. 20 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 5 gold. 4 kr. — ajde 3 gold. 90 kr. — ovsa 3 gold. 9 kr. — Krompir 2 gold. 60 kr. 100 kilogramov.

Vabilo na naročbo „Novic“

za leto 1886.

Zopet stojimo pred začetkom „novega“ leta, s katerim „Novice“ nastopijo svoje 44. leto. Ako se z zadostenjem smemo ozirati na svojo dolgo preteklost, se pa z zadovoljnostjo smemo ozirati tudi na ravno minulo, za razvoj Slovencev sila pomenljivo leto. Za seboj imamo leto hudih borb v lastnem slovenskem taboru, ki so nastale poglavitno povodom letos dovršenih volitev za državni zbor. Naravno je, da v takih prilikah posamezni zgrešé pravo pot, da zaidejo v boj za osebnosti, kateri pelje do strasti, te pa kalé pogled na ono, kar ima vsem nam sveto biti — blagor naroda. — „Novice“ stale so tudi v teh vročih borbah zveste svoji preteklosti nepremakljivo, odločno braneče našega naroda blagor, hladnokrvno, pa zato toliko krepkeje zavračajoče ves osebni boj, vse, kar je širilo razpor med narodom. Sedaj še le polegava se nastali razpor, ko so volitve po vsem pri kraji, naloga slovenskega časnika pa tudi s tem še ni pri kraji gledé povoda razporu. Trezno in pozorno nam bode še dalje opazovati vse prikazni, ves razvoj našega političnega življenja in držali se bodemo tudi pri tem poslu prepričanja, da nam je vsem, ki imamo nalogo delovanja za naš narod, dolžnost, z vsemi, združenimi močmi porabiti sedanje ugodnejše nam razmere, da se odpravijo vse zapreke, ki zadržujejo narodni, duševni pa tudi gmotni razvoj slovenskega naroda.

Odpraviti nam je še mnogo sovražnih naredeb, prihajajočih od naših političnih nasprotnikov. Oživljati nam je pa tudi med narodom slovenskim narodno zavednost, narodno samostojnost in pa zavest narodne celokupnosti. Nasprotniki naši na severu in na jugu še neumorno delujejo na to, poptujčiti naš narod, enako poskušajo v središči naše zemlje. Tu je naloga našega časništva, naloga naših zastopnikov, naloga naših društev, bojevati stanoviten in neustrašen boj, dokler se nam nasprotnik ne umakne priznajoč, da tukaj gospoduje naš rod, da je tukaj naša slovenska zemlja.

Za ta načela borile so se „Novice“ s pomočjo svojih prijateljev do sedaj, za te borile se bodo tudi dalje. V to naprosijo si duševne in gmotne podpore vseh somišljenikov, vseh prijateljev našega naroda.

Pri tej priliki izreči nam je srčno zahvalo vsem sodelovalcem, dopisovalcem in sploh podpornikom našega lista in prosimo jih, tudi dalje ostati nam enako prijaznim. „Novice“ prinašale bodo tudi dalje razun gospodarskega poduka vsakovrstne spise segajoče v naše obrtnijstvo, posebno gledé povzdige obrtnij in obrtnijskega poduka. Prinašale bodo podučno in kratkočasno berilo, pregled političnih dogodeb in pa izvirna poročila iz državnega zbora in deželnih zborov, posebno onih, v katerih so zastopani Slovenci.

„Novice“ prinašajo toliko raznovrstnega in zanimivega berila, da se iz njega more podučiti vsak Slovenec o najimenitnejših dogodbah gospodarskega in političnega življenja, pa je tudi naročnina „Novicam“ tako nizka, da jo lahko vtrpi vsak Slovenec.

Sklepamo tedaj z voščilom, da bi bilo novo leto 1886. blagonosno za naš narod, da bi se razporu umaknila bratovska sloga in da bi po vzajemnim prizadevanji v tem letu storil naš narod velik korak naprej v svojem duševnem in gmotnem razvoju zvesto držeč se svojega starega gesla: „Vse za vero, dom, cesarja!“

Naročnina „Novciam“ ostane stara in veljajo z „Oglasnikom“ vred:

po pošti prejemane	za celo leto 4 gld. 60 kr.	zapol leta 2 gld. 40 kr.,	za četrt leta 1 gld. 30 kr.,
v tiskarni „ „ „ „	4 „ — „ za „ „	2 „ — „ za „ „	1 „ — „

Udje c k. kmetijske družbe dobivajo „Novice“ na leto za en gold. ceneje.

Za prinašanje na dom v Ljubljani po 40 kr. na leto več.

Naročnina naj se po najcenejši poti poštnih nakaznic pošilja pod naslovom Blasnikove tiskarne v Ljubljani.

Vredništvo in opravništvo „Novic“.

Odgovorni vrednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.